

# Langs de Westerschelde

## Dwergsterns en Grote Sterns kijken

Wie eens intens van vogels van onze zeekust wil genieten, kan ik de Westerschelde aanbevelen, ons enige overgebleven echte estuarium ofwel 'brede riviermond met eb en vloed'.

Wij brachten dit jaar in juni drie weken door op een boerencamping bij Groede, op nog geen kilometer van de overgang van de Westerschelde naar de Noordzee. Vlak langs het zilte water loopt daar de schitterende 30 km lange Panorama-fietsroute, tussen het Zwin bij Cadzand in het westen en Terneuzen in het oosten. Hoogtepunt daarvan was voor ons het traject Breskens – Hoofdplaat waar een onafzienbare stoet Dwergsterns, Grote Sterns en Visdieven langstrok. De beste waarnemingsplek is het voorland van het gehucht Nummer Eén halverwege, een door een lage zeekering - met fiets- en wandelpad - tegen erosie beschermd buitendijks kwelderachtig land, waar Zeekraal en Lamsoor groeit, Blondes d'Aquitaine grazen en Dwergsterns en Kluten broeden.



Dwergsterns. Foto's: Koos Dansen

In de weken dat er jongen te voeren zijn komen hier voortdurend sterns langs vliegen, zo'n tien tot dertig meter uit de kust. Vaak alleen, soms twee of drie vlak bij elkaar. Langzaam vorderen ze tegen de wind in, zodat ze de tijd hebben om naar beneden te speuren en af en toe te bidden. Daarbij valt op dat de Dwergsterns en Visdieven ook kleine inhammen invliegen, zoals bij de uitwatering van polderwater, terwijl de Grote Sterns op het grote water blijven. Bij de minste schubbenglinstering in het water duiken ze als een



Zeehonden. Foto: Koos Dansen

sierlijke, aerodynamische baksteen naar beneden, plonzen in zee en stijgen even later met verbluffend gemak weer op. Meestal zonder visje, maar



gelukkig af en toe ook met. In dat geval vliegen ze meestal linea recta richting hongerige jongen.

## De Hooge Platen

Hoewel op het Voorland van Nummer Eén ook enkele tientallen paren Dwergsterns broeden, vliegen de meeste sterns toch richting Hooge Platen, een bij eb 1800 ha groot slik- en zandplatengebied, dat ruim een halve kilometer noordelijker in de Westerschelde begint. Aan de rand rust en zont vaak een groep van zo'n twintig zeehonden, meest Gewone zeehonden met daartussen als regel een paar Grijs Zeehonden. Die zijn wat groter en hebben een langere rechtere neus. Hogerop ligt het strand en duin van De Bol, in feite een eiland, dat gewoonlijk ook bij vloed droog blijft. Hier broedden in 2008 maar liefst 4400 paren Grote Sterns, de grootste Nederlandse broedkolonie na Griend. De dwergsternkolonie was in 2008 met 250 broedparen zelfs veruit de grootste van ons land. Ook broeden er enkele duizenden paren Visdieven en verder Kluten, Strandplevieren, Kokmeeuwen, Zwartkopmeeuwen en enkele jaren zelfs een paar Slechtvalken, die hier genoeg namen met een met helm begroeide duintop. In de trektijd bieden de zandplaten, slikken en schorren van de Hooge

Platen voedsel en veiligheid aan duizenden steltlopers, eenden en andere trekvogels. Kortom, in deze tijd waarin de economische en recreatieve expansie al veel zilte kust- en getijdennatuur opgeslokt en gedevalueerd hebben, vormt dit gebied een geweldig kostbare natuurparel waar wij buitengewoon trots en zuinig op moeten zijn. Eind juli vroeg ik Chiel Jacobusse, ecooog van het Zeeuwse Landschap, naar het broedresultaat van de sterns in 2009. Hij vertelde dat het vooral voor de Dwergsterns een rampzalig voortplantingsjaar was. 'Er zat veel wijting vlak onder de kust, die veel zandspiering, sprout en andere kleine vis eet waar ook de sterns het van moeten hebben. Bij voldoende voedsel gaat één van de oudervogels vissen, terwijl de ander de jongen bewaakt en verdedigt. Maar bij voedselschaarste zoals nu, gaan ze allebei vissen en zijn de kleine jongen een makkelijke prooi voor meeuwen en andere predatoren.'

Zwartkopmeeuw. Foto: Koos Dansen



## Zwartkopmeeuwen

Ook direct binnendijks bij Nummer Eén zagen we iets interessants. Daar is boerenland aangekocht voor natuurontwikkeling, dat vorig jaar is geplagd. Daarbij is reliëf aangebracht met slenken waar nu water in staat. Op de nog schaars begroeide grond broedden wat Bergeenden, Scholteksters, Kluten, Kleine Plevieren en Kieviten, maar het meest opvallend waren de vele honderden rustende, badderende en poetsende Kokmeeuwen



wen. Pas door de kijker zagen we dat tussen die Kokmeeuwen tientallen Zwartkopmeeuwen zaten. Voor ons een nieuwe en daarom spannende soort. Een aantal Zwartkopmeeuwen was voorzien van grote witte kunststof ringen met zwarte code. Twee daarvan kon ik zodanig fotograferen dat de code kon worden afgelezen. Thuis zocht ik via internet uit wie de onderzoekers zijn en mailde hun de foto's. Het ene geringde exemplaar bleek in het voorjaar van 2007 als nestjong te zijn geringd in het Antwerpse havengebied, vervolgens 14 keer teruggemeld en nog nooit verder waargenomen dan Nummer Eén. Maar het andere, in de lente van 2005 als nestjong geringd op Slijkplaat, Haringvliet, lijkt veel reislustiger. Sinds 2006 is hij 19 keer teruggemeld onder meer vanuit Bretagne en van het uiterste noordwesten van Spanje, maar ook van de Middellandse Zee-kust ten zuiden van Barcelona. Een verblijfplaats waarmee hij zijn Engelse naam 'Mediterranean Gull' alle eer aandoet.

Tenslotte: ik denk dat de oevers van de Westerschelde bij de Hooge Platen en trouwens vele andere gebieden in Zeeland het hele jaar door ornithologisch de moeite waard zijn. Maar voor de sterns moet je er echt in de broedtijd zijn, want 's winters verblijven die langs de kusten van West Afrika.

Koos Dansen